1940 ий
15
ФЕВРАЛЬ
№ 15 (628)
Акше 5 ыр.

10-шо ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушнызаl

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

ПРОПАГАНДА ПАШАМ ВОЖ ГЫЧАК САЕМДЫМАН

Эрла ВЛКСМ Маробкомын V пленумжо почылтеш. Тудо моло вопрос-шамыч дене пырляк комсомольышто партийный пропагандым шындыме нерген вопросым обсудитлаш тӱҥалеш.

Пропаганда нерген ВКП(б) ЦК ден ВЛКСМ ЦК-н пунчалыштым шуктымаште ме ятыр сеҥымашым ыштен улына. Комсомольский активын марксизм-ленинизмым серьезно изучатлыме нерген пример шамычым шӱдӧ дене ончыкташ лиеш.

Козмодемьянск оласе типографий пеленсе комсомольский комитетын секретарьже Семенов йолташ „ВКП(б) историй краткий курсын“ чыла 12 главам келгын изучатлен, кызыт тудо марксизм-ленинизмым классик-шамычын произведенийыштым изучатла. Политический шинчымашым серьезно нӧлтымыжлан кӧра Семенов йолташым издательствын рядовой пашаенже гыч политредакторлан выдвигатлыме.

ВЛКСМ Звенига райкомын секретарьже Опарин йолташ шке теоретический уровеньжым нӧлтышаш верч упорно кучедалеш. Паша жапым моштен планироватлымыже дене тунемашлан кажне кечын кок час наре жапым ойыра.

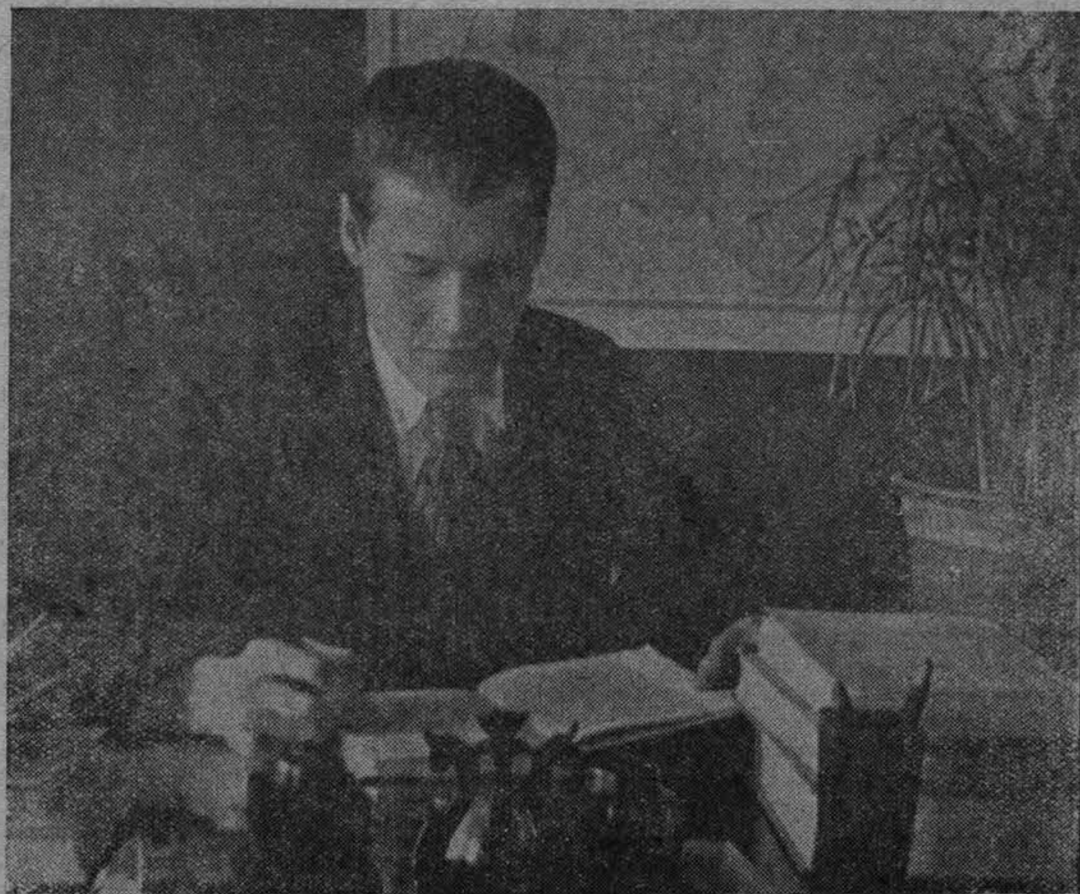
Но южо руководящий пашаен - шамыч, большевизм дене овладеватлыде политический руководитель лияш ок лий улмым тачат умылен шуктен огытыл. Санденак нуно шке теоретический шинчымашыштым пеш начар нӧлтат. ВЛКСМ Параньга райкомын пропаганда ден агитаций отдел вуйлатышыже Газимов йолташ партий историй гыч эн элементарный вопрос-шамычымат ок шинче. Марксизм - ленинизм теорийым молан начар изучатлет манын, йодмылан Газимов йолташ „мыйым Плеханов путатла. Плеханов ок фигурироватле ыле гын, мый партий историйым сайын шинчем ыле. Плехановым Энгельс дене путатлем“ манеш. Тиде йӧршеш абсурд.

ВЛКСМ Роҥго райкомын секретарьже Шестаков йолташ ВКП(б) историйым изучатлыме велэ огыл, газетымат огеш луд. Сандене гына, Шестаков йолташ Финляндийын кушто улмыжымат ок пале. Финляндийым, тудо, ожнысо Польшышто, а Варшавым Украинышто манын кычалеш.

Газимов, Шестаков да моло тыгай йолташ-шамыч лачак Фонвизинын XVIII курымышто возымо „Недоросль“ произведенийжын геройжым — Митрофанушкам шарныктат. Руководящий пашаен-шамычлан умлаш жап: шке теоретический шинчымашым нӧлтымаш дек безответственно, формально относитлыше-шамыч, митрофанушка-шамыч умбакыжым руководящий пашаште нигунар жапымат лийын кертшаш огытыл. ВКП(б) ЦК ден ВЛКСМ ЦК-н пунчалышт кажне руководящий пашаен деч политический уровеньым серьезно нӧлтымашым требоватлат. Ме тидым шукташ обязан улына.

Республикысе комсомольский организаций кружок-шамычын пашаштыштат, печатный пропагандыштат, тыгак агитационный пашаштат ятыр ситыдымаш-шамычым иметла. Нине ситыдымаш-шамычыште эн первояк, ВЛКСМ Обкомын да райком-шамычын пропаганда ден агитаций отдельыштт титакан улыт. Нуно конкретный руководствым да систематический контрольым обеспечитлен огытыл.

Вучаш кӱлеш: ВЛКСМ Маробкомын V пленумжо пропагандым шындымаште чыла ситыдымашым тӱжвак луктеш да пропаганда нерген партий ден комсомолын пунчалыштым тӱрыс шукташлан корным палемда.

МАССР Наркомфинын сотрудникше комсомолец Д. А. Корякин йолташ ВКП(б) историй краткий курсым средний звено дене шукертак изучатлен пытарен. Кызыт тудо партий историйын 3-шо главажым первоисточник-шамыч почеш изучатла. Снимкыште: Корякин йолташ ВКП(б) историйым тунеммыже годым.
Фото М. Чуршуковын.

Увертарымаш

1940 ий 16 февральыште 10 час кечывалым Марийский АССР Верховный Советын заседаний залешыже ВЛКСМ Марийский Обкомын V пленумжо почылтеш.

Ончычшо паша:

1. Республикысе комсомольский организацийын шошо агалан ямдылалтмаште да тудым эртарымаште участийже нерген—докладчик ТЕМЕРЕШЕВ йолташ.

2. 1939 ийыште областной комсомольский организаций кушмашын итогшо нерген—докладчик КАМЕЛИНА йолташ.

3. Комсомолышто пропагандым шындыме нерген ВКП(б) ЦК ден ВЛКСМ ЦК-н пунчалыштым шуктымо нерген—докладчик ЩЕРБАКОВ йолташ.

Пленумышко ӱжалтыт: ВЛКСМ Обком пленумын членже-шамыч, членын кандидатше-шамыч, ревизионный комиссийын членже-шамыч, ВЛКСМ райком-шамычын ден ВЛКСМ Горкомын секретарьышт да пропаганда ден агитаций отдел вуйлатыше-шамыч, МТС пеленсе комсомольский комитет-шамычын секретарьышт.

ВЛКСМ Маробком.

Йошкар Армийын XXII-шо идалыкше вашеш

Тунемме ийын тӱҥалтышыж гычак Иван-Сола средний школа пелен (Кужеҥер район) тунемше - шамыч осоавиахимовский организацийым организоватлышт.

Организаций председательлан Кузьмин йолташым сайлышт. Кузьмин йолташ пашам сай ышта Кызыт Йошкар Армийын 22-шо идалыкше вашеш оборонный значок-шамычлан нормым сдатлат. ПВХО 1 ступень значоклан нормым 40 еҥ сдатлен.

П. В. Петухов.

* * *

„Какшан“ колхоз (У-Торъял район, Кузнеч сельсовет) пеленсе драмкружок Йошкар Армий кечылан чот ямдылалтеш. Драмкружок член - шамыч кызыт Г. Ефрушын „Тушманын кышаже“ пьесыжым ямдылат. Колхозник - шамычлан С. Н. Николаевын „Салика“ пьесыжым да „Лукиан Кум“ пьесым ончыктеныт.

Драмкружокым С. С. Веденькин йолташ вуйлата. Тудо пашам сай ышта, драмкружок член - шамычын активностьышт кечын нӧлталтеш. Пьеса деч посна у муро-шамычым тунемыт.

П. Н. Веденькин.

ЛЕНИНГРАДСКИЙ ВОЕННЫЙ ОКРУГ ШТАБЫН ОПЕРАТИВНЫЙ СВОДКЫЖО-ШАМЫЧ

11 февраль мучко фронтышто разведчик-шамычын кычалмашышт, а верын-верын артиллерий дене ваш лӱйкалымаш лийын. Ладожский ер деч северышкыла тыгыде пехотный часть-шамычын стычкышт лиеден. Карельский перешейкыште артиллерий дене ваш лӱйкалымаш да пехотный часть-шамычын столкновенийышт лийын, кудын результатыштыже противникым шеҥгек налын кудалтыме да мемнан передовой часть-шамыч 16 оборонительный укрепленный пунктым, тиде шотышто 8 железобетонный артиллерийский сооружениым налыныт.

Мемнан авиаций разведывательный ден боевой полетым ыштылын.

* * *

12 февраль мучко фронтышто разведчик-шамычын кычалмашышт да ятыр районлаште пехотный часть-шамычын да артиллерийын оживленный действийышт лийын.

Карельский перешейкыште мемнан войска-шамычын успешный действийыштын результатыштыже 32 оборонительный укрепленный пунктым, тиде шотышто 12 железобетонный артиллерийский сооружениым налме.

Пытартыш кум кече жапыште мемнан руалтен налме укрепленный пункт-шамыч районышто противник 230 пулеметым да 82 орудийым йомдарен.

Игече начарлан авиацийын действийже разведывательный полет дене ограничитлалтын.

Комсомольский организацийын инициативыже

„Чашкер“ колхоз (Кужеҥер район) 1938 ийыште осоавиахимовский организацийым организоватлыш, но тудын пашаже тений марте ышталтын огыл. Комсомольский организаций начар пашам тӱжвак лукто да конкретный полышым пуыш. Осоавиахимовский организацийын председательжылан комсомолец - допризывник И. И. Мокеев йолташым сайлышт. Мокеев первый кече гычак осоавиахимовский организацийын пашажым саемдаш пиже.

Кызыт кажне кечын ПВХО ден занятий эрталтеш, 12 колхозник ПВХО значоклан нормым сдатленыт. Кружокышто 18 еҥ тунемеш.

Мокеев йолташ Йошкар Армий ден Военно-Морской Флотлан XXII ий теммыжлан 30 значкистым ямдылаш мутым пуэн.

Мил. Мак.

29

ВКП(б) историйым келгын изучатлымем дене паша ышташ куштылго лийын

Мый Марийский АССР Наркомпросышто паша ышташ тӱҥалмем деч ончыч ятыр ий годым школлаште йоча-шамычым туныктенам. Тидын дене пырляк шемер масса коклаште шагал огыл беседым, лекцийым да докладым эртараш логалын. Туге гынат, шке пашаштем ала мо ок сите гае чучеш ыле. А тиде йӧсылык марксистско-ленинский теорийым келгынак огыл шинчымаштем улмаш.

Теоретический шинчымашем „ВКП(б) историй краткий курсын" светышке лекмыже мӧҥгӧ упорно нӧлташ пижым. Эн ондак газетлаш печатлыме посна глава-шамычым внимательно лудын лектым, тиддеч вара кажне главам, первоисточник-шамычым применятлен, келгын изучатлаш пижым. ВКП(б) историй дене мый кок конспектым составитлем — иктыже краткий курс дене, а весыже первоисточник-шамыч гыч эн кӱлешан момент-шамычым возашлан.

Кунам мый Ленинын „Развитие капитализма в России", „Две тактики социал-демократии в демократической революции", „Что делать", „Детская болезнь левизны в коммунизме" да моло произведенийжымат лудын лектымат, ВКП(б) историйым изучатлашем эше куштылгырак велэ лие.

Марксизм-ленинизм основным келгын изучатлаш художественный литературым чарныде лудын шогымемат пеш кугун полшыш. Кодшо ийыште, хотя школышто тунеммем годым лудынам ыле гынат, Некрасовын „Железная дорога", Новиков Прибойын „Цусима", Горькийын „Мать", Н. Островскийын „Как закалялась сталь" да моло художественный литературымат ятыр лудынам.

Наркомпрос пеленсе партийный организаций мыланем наркомпрос пашаеҥ-шамыч дене теоретический собеседованийым эртараш поручитлен, тиде поручениймым мый честь дене шуктем: тылзе еда собеседованийым эртарена, разрешитлен кертдыме кеч могай вопрос лектеш гынат, марксизм-ленинизм основым келгын изучатлымемлан кӧра ӧрде разрешитлем.

Тиддеч посна, кодшо ийыште антирелигиозный тема дене районлаште 6 лекцийым лудынам да шагал огыл докладым ыштенам. Тиде пашаштат йӧсылыкым ом шиж. Кызыт мый ВКП(б) историйын XII главажым изучатлем, тиде кечылаште тунем пытарем.

Н. В. Бочков.

Мар. АССР Наркомпросын начальный школа ден педучилище-шамыч управленийын начальникше.

ЧОДРА РУМО ПЛАНЫМ ТЕМЫШТ

Комсомольский организацийын инициативыже дене „Кожланур" колхоз (Шернур район) 2-шо январьышты чодра пашаш 14 еҥан бригадым организоватлен колтыш. Нунын кокла гыч 5 комсомолец. Чодра румаште социалистический соревнованийым шарыме дене план почеш 885 кубометр олмеш 945 кубометрым румо.

Тиде пашаште эн сай результатым комсомолка К. Тимофеева йолташ ончыктыш.

И. Куклин.

Нормым 200 процентлан темат

Шукерте огыл „Шемер" колхоз (Звенига район) пеленсе первичный комсомольский организаций шке колхозешыже комсомольский звеном организоватлен. Звено вий дене тока 600 воз утла торфым ямдылыме. Торф лукмаште комсомолец-шамыч Кузьмин Григорий, Алешин Михаил, Никитина Зоя кечаш нормым 150—200 процентлан темен ыштеныт.

Е. Остроумов.

Маслозавод пашазе-ӱдрамаш-шамыч белофинн-шамыч ваштареш кучедалше красноармеец-шамычлан полышым организоватленыт.

Снимкыште: Маслозаводын работницаже-шамыч красноармеец-шамычлан чулкам пидыт. Фото М. Чуршуковын.

Кажне гектар гыч шӱдӧ пудан урожайым налшаш верч!

Шошо агалан ямдылалтыт

(Юнкор письма-шамыч обзор)

Колхозлаште шошо агалан ямдылалтмаш кумдан шарлен. 1940 ийыште 100 пудан урожайым налшаш верч кажне колхозышто шошо агалан сайын ямдылалтыт, агромероприятийым тӱрыс применятлат.

Теве „Мустай" колхоз (Шернур район) шошо агалан ямдылалт шуын. Тиде колхозышто 105 центнер шӱльым, 20 центнер шыданым план почеш тӱрыс сортироватлен оптымо. 15 плуг, 10 орава, 3 сеялка пасушко лектын каяш ямде улыт. Кызыт колхозник-шамыч пасушко терысым луктыт, 10 центнер ломыжым, 5 центнер кайык терысым погеныт.

Колхозлан шошо агалан ямдылалтмаште комсомольский организаций кугу полышым пуэн шога. (Чемеков).

„Марий" колхозышто (Параньга район), комсомольский организацийын полшымыжо дене, пасушко 200 тонн терысым шупшыктыш. Комсомолец А. Кавалеров йолташ ял озанлык машина ден инвентарьым ремонтироватлен шуктен.

Тунемше комсомолец-шамычат яра жап годым местный удобренийым погымаште активно участвоватлат. (А. А. Иванов).

Иван-Сола средний школышто (Кужеҥер район) тунемше комсомолец Н. Казанцев ден Д. Макаров „Друзья" колхозышто 28 центнер, И. Поликарпов, И. Патрушев да моло-шамыч „У нольо" колхозышто 94,5 центнер ломыжым погеныт — (П. В. Петухов воза).

Но республика мучко ятыр колхоз-шамыч шошо агалан ямдылалтмашым начар организоватленыт, а южо вере ямдылалташат тӱҥалын огытыл. „Пеледыш" колхоз (Шернур район) ял озанлык машина ден инвентарым ок ремонтироватле, удобренийым погымаш уке. Комсомольский организаций колхозлан нимогай практический полшым огеш оказатле.

Активно участвоватлат

У-Тор'ял район, „У вий" колхоз шошо агалан начар огыл ямдылалтеш. Урлыкашым план почеш триер дене тӱрыс сортироватлыме. Ял озанлык машина ден инвентарым ремонтироватлен кукшо верыш оптымо, пасушко 148 воз терысым лукмо.

Шошо агалан ямдылалтмаште комсомольский организаций да посна комсомолец-шамыч активно участвоватлат. Теве В. Мамаев, А. Глушков ик кечыште 9 центнер ломыжым, 2,5 центнер кайык терысым погеныт.

Н. Веденькин.

ТРАКТОР РЕМОНТЫШ ПАША ВИЙЫМ СИТЫШЫН МОБИЛИЗОВАТЛЫШАШ

Роҥго МТС-ысе Караваев ден Демаковын тракторный бригадышт шке тракторыштым срок деч ончыч ремонтироватлен пытареныт. Тиде кок бригада ремонтым организованно тӱҥалыныт да социалистический соревнованийым кумдан шареныт. Комсомолец-шамыч Шашин, Вохминцев, Чеснаков йолташ-шамыч нормым эреак 120—150 процентлан теменыт.

Пашам моло бригада-шамычат тыгак ыштат ыле гын, Роҥго МТС таче кечылан чыла тракторым тӱрыс ремонтироватлен пытара ыле. Но МТС дирекций ончыл бригада-шамычын чапле опытыштым моло пашазе-шамыч коклаште передаватлен моштен огыл, ремонтыш паша вийым ситышын мобилизоватлен огыл да тракторист-шамыч коклаште индивидуальный соревнованийым организоватлен огыл.

10 февральлан идалыкаш ремонтный планым 55 процентлан велэ темыме. Тидым тыгай факт дене гына ончыкташ лиеш, что МТС-ыште трудовой дисциплина ӱлнӧ, паша условий начар.

Тений кеҥежым 160 тракторист пашам ыштен, а кызыт ремонтышто 36—38 еҥ гына ышта. 2-шо номеран тракторный бригадыште улыжат кок еҥ велэ пашам ыштат. Садланак вет тиде бригада 50 кече жапыште ик тракторымат кӱлеш семын ремонтироватлен шуктен огыл.

Ятыр колхозын председатжель-шамыч тракторист-шамычым ремонтыш огыт колто. „Новый путь" колхозышто 5 тракторист уло. Колхоз председатель Мальков йолташ нуным ремонтыш колтымаш деч отказатлен. МТС директор Караваев йолташ „Новый путь" колхозыш миен да, нимомат ыштен кертын огыл. „Прожектор" колхоз гыч 7 тракторист уло, но МТС-ыште иктыжат пашам ок ыште. Тиде колхоз пеленсе комсомольский организацийын секретарьже тракторист П. Н. Ковенков йолташ тракторист-шамычым ремонтыш мобилизоватлаш полшымо олмеш, шкежат ӧрдыж верыште пашам кычал коштеш.

Районышто 37 комсомолец тракторист улыт. Мастерскойышто кум комсомолец гына пашам ышта. Трактористка Смирнова Роҥго уполнаркомзагыште учетчицылан ышта, тудат МТС-ым монден. ВЛКСМ Роҥго Райком тракторист—комсомолец-шамычым ремонт пашаш мобилизоватлышаш верч шке конкретно нимомат ыштен огыл.

Ныл тракторный бригада тракторыштым ремонтироватлен пытареныт. Нуно шеҥгелан кодшо бригада-шамычлан полшен кертыт ыле. МТС дирекций тиде ныл бригадым распуститлен.

Караваев йолташын тракторный бригадыже кеҥеж сезонышто кажне тракторлан 918 гектар гыч куралын. Тыгай чапле пример ятыр уло. Тиде опыт-шамычым весе-шамычлан передатлымаш уке. Стахановский школым организоватлыме огыл. Совещанийлаште стахановец-шамычын паша опытыштым огыт обсуждатле.

Адак мастерскойын оборудованийжат тракторист-шамычым огеш удовлетворятле. Кӱлшӧ инструмент ситышын уке. Гидравлический пресс укелан верч радиаторым 7—8 гана пужен шындылыт.

Кадрым ямдылыме шотышт паша саяк огыл. 25 январь гыч тракторист-шамычым туныктымо курсышто 25 ӱдыр тунемаш тӱҥалташ улыт. Таче кечылан 7—10 наре гына тунемыт. Тыгак механизаций школышто 24 еҥ олмеш 15 еҥ велэ тунемеш. Кеҥеж жапыште 17 ӱдыр производство деч кӱрылтде трактористлан тунемаш желатленыт ыле. Но нуным шке жапыштыже курсыш шупшмо огылат нуно шке шонымашыштым шуктен кертын огытыл. Чыла тиде факт-шамыч дирекцийын масса коклаште пашам начар ыштымыжым раш ончыктат.

МТС дирекций ден первичный комсомольский организаций МТС-ысе чыла ситыдымашым корандаш да тракторым срокышто ремонтироватлен шуктышаш верч кучедалшаш улыт. Тидлан пашазе-шамыч коклаште социалистический соревнованийым да стахановский движенийым кумдан шараш, трудовой дисциплиным нӧлталаш, политико-воспитательный пашам чот ышташ гына кӱлеш.

„Марийская Правда" ден „Рвезе Коммунист" газета-шамычын проверочный бригада: **Черных, Лешаев.**

Агромероприятий илышыш пурталтеш

„Кутко" колхоз (Морко район) тений 100 пудан урожайым налшаш верч агромероприятийым илышыш пуртен шога. Телым пасушко 80 тонн терысым лукмо, 12 центнер ломыжым да 6 центнер кайык терысым погымо.

Шошо агалан ямдылалтмашымат сайын организоватлыме. Урлыкашым чыла культура денат ситышын сортироватлен оптымо. 15 плуг, тырма, орава ремонтироватлыме улыт.

Шошо агалан ямдылалтмаште комсомолец-шамыч активно участвоватлат.

А. С. Степанов.

ШКОЛЬНЫЙ ИЛЫШ

У УЧКОМ ПАШАМ ЭШЕ САЙРАК ЫШТЫШАШ

Школышто сознательный дисциплина верч, кӱкшӧ успеваемость верч кучедалмаште учкомын рольжо поснак кугу.

Учкомын пашам сайын ыштымыже дене Йошкар-Оласе 8 номеран неполный средний школа первый пелийыште начар огыл результатым ончыктен. Школышто чылаже 18 отличник да 83 ударник шотлалтеш.

Школышто социалистический соревнований кумдан верым налын шога. Тиде школа 4 №-ан неполный средний школа дене соревноватла. Шукерте огыл социалистический договор шукталтмым тергыме. Соревнованийыште 8 № неполный средний школа 4 № школым сенген. Тыгак школышто класс дене класс, посна ученик-шамыч коклаште социалистический соревнованийым кумдан шарыме. Обязательство шуктымаш регулярно тергалтын, социалистический соревнований дене учком шке вуйлатен.

Социалистический соревнований кумдан шарлыме дене школышто посещаемость 97, 6 процентыш шуын, 1 чырык дене тангастарымаште сеҥымаш уло. Но тиде але шагал.

Тыгак школысо посна учитель-шамыч шке пашаштышт ятыр сеҥымашшамычат иметлат. Теве естествознаний дене преподаватлыше В. К. Павлова йолташ первый пелийлан 99, 7 процент успеваемостым пуэн. Тудо шке урокшым моштен организоватла.

Снимкыште: Йошкар-Ола 8 №-ан школысо тока сайлыме ученический комитет. Ончыл рядыште (шола гыч пурлашке): Галя Ершова, Нина Зайцева, Клава Ширшова, Сережа Аксенов. Шенгел рядыште: Шура Ахметова, Толя Золотов, Артемий Жубрин.

Фото М. Чуршуковын.

Тидын дене пырля школышто ятыр ситыдымашшамычат улдат. Теве посна класслаште посещаемость кӱлеш кӱкшытыштӧ огыл. Тыгак успеваемостьят начар.

Посна ученик-шамычын дисциплинышт путырак лушкыдо. Теве Донской, Никитин, Алексеев школышто, тыгак мӧнгыштышт, шкеныштым сайын огыт кучо. Тамакым шупшыт, оккӱл мутым ойлыштыт. Адак кугурак йолташышт дене грубитлат, уроклан йӧршеш огыт ямдылалт. Садланак нуно 7—8 плохо отметкым иметлат. Но тыште учком нуным воспитатлышаш, кӱлеш полшышым пушаш верч тыршен огыл. Нунын поступкышт нерген ик ганат шке заседаниешыже обсудитлен огыл. Тиде учкомын пашаштыже кугу ситыдымаш.

Шукерте огыл у учкомым сайлыме. У учкомлан тошто учкомын пашаштыже улшо ситыдымаш-шамычым шотыш налын, ончыкыжым тиде ситыдымаш-шамычым пытарышаш верч кучедалман, тыгак кумышо Сталинский Пятилетка лӱмеш социалистический соревнованийым кумдан шарен кумышо чырыкыште 100 процентан успеваемость да посещаемостьыш шушашлан у учком кугу вниманийым ойырышаш. Мутат уке, у состав тидым ыштен кертеш.

Ал. Герасимов.

РОДИТЕЛЬСКИЙ КОМИТЕТЫН ПАШАЖЕ

Тунемше-шамыч коклаште воспитательный пашасайын шындымаште родительский комитет кугу полышым пуэн кертшаш. Но южо родитель-шамыч тиде пашам але мартеат кӱлешынак умлен шуктен огытыл, нуно школа деч ӧрдыштӧ шогат, школын пашаштыже полшаш огыт тырше.

Теве мый примерлан шкенан 6-шо номеран школа пеленсе родительский комитетым налам. Родительский комитетын заседанийыш начарын тунемше да дисциплиным нарушатлыше йоча-шамычын ачашт ден авашт ым ӱжыктенна ыле. Тышке гормилиций пашаенг Швалев йолташат тольо. Тудын Юра эргыже ындe кокымшо ий 8-ше классыште тунемеш, дисциплиным нарушатла, учитель-шамычым оскорбитлыме фактшат уло. Но Швалев йолташ шке эргыжын ситыдымашыжым тӧрлалташ ок тырше. Заседанийыште икмыняр жап нимом пелештыде шинчышат, лектын велэ кайыш. Тышечын раш коеш: тудо шке эргыжын тунеммашыжым да дисциплиныжым саемдаш ок шоно, воспитательный пашаште ок участвоватле.

Первичный парторганизацийлан Швалев йолташын тыгай отношенийжым ончен лекташ кӱлеш, школышто дисциплиным саемдымаште да тунеммашын качествыжым нӧлтымаште родитель-шамыч активно полшышашлык улыт.

Тугак родительский комитетын заседанийыш Купевич йолташат толын ыле. Тудо учитель-шамычым велэ титаклаш тыршыш, а эргыжын начар дисциплиныжым тӧрлалташ огешат шоналте. Эргыже ындe

Родительский комитетыштына 26 член. Нунын кокла гыч нине родитель-шамыч: Сушенцова, Шолина, Батанина, Желудкова, Иванова йолташ-шамыч школын илышыштыже, пашаштыже активно полшат, йоча-шамыч дене киношко коштыт, родитель-шамыч дене классный собранийым эртарат.

Родительский комитет председатель

М. Белоногова.

Йошкар-Оласе 4-ше №-ан НСШ-н 5 классыштыже тунемше-шамыч Шура Новоселовым шке классыштын организаторжылан сайлышт.

Шура — примерный ученик. Шке классыштыже сай дисциплина да кӱкшӧ успеваемость верч виян кучедалеш.

ШЫМАКШЫМ, ШАРПАНЫМ ДА СОРОКАМ КУДАЛТЕНА!

СССР ден Марийский АССР Верховный Совет депутат-шамычын мемнан республикысе чыла марий ӱдрамаш-шамыч ден открытый письмашт

Мемнан пиалан колхозный илыш ялым палаш лийдымын вашталтен. Колхозный ялын культуржо да зажиточностьшо ий еда эре утларак сылнын да сылнын пелед шога. Ончалза кызыт мемнан колхозный марий ялым! Ончен йывыртет. Тудо сылне, культурный да поян лийын. Общественно-озанлык постройка-шамыч; клуб, школа, лудмо пӧрт, библиотека, радио, кино, родильный пӧрт, ясле, больница-шамыч, трактор, комбайн, молотилка, автомобиль-шамыч да тӱжем дене моло ял озанлык машина-шамыч — теве у ялын тӱсыжӧ; колхозный пасун стахановецше ден стахановкыже, ударник ден ударницыже-шамыч — теве у ялын знатный енже-шамыч!

А вет ожно, Великий Октябрьский социалистический революций деч ончыч, марий ялыште орлык, зверский эксплоатаций, шужымаш, кӱчызылык, культурдымылык, пычкемышлык, невежество, лавра да тӱрлӧ социальный чер-шамыч: трахома, зоб, удыртыш чер да молат озаланеныт. Колхозный строй тидлан чылажланат мучашым конден. Шужымаш ден кӱчызылык советский ял гыч йӧршынланак ӱштылалтыныт. Курым дене ялым кочо шикшла левед шогышо пычкемышлыкат пытаралтеш. Республикыштына сплошной грамотностяныш савырныше колхоз ден сельсоветшамыч лу дене улыт. Ме тыгай сылне, пиалан илышна дене эн ончычак мемнан Ленин—Сталин партийлан, мемнан йӧратыме вождь, учитель да ача — великий Сталинлан обязан улына.

Советский власть ӱдрамашым чыла тӱрлӧ эксплоатаций ден гнет дечат курымешлан утарен. Советский ӱдрамаш тӱняште эн пиалан. Тудо пӧр'енг дене тӧр праван лийын, марий ӱдрамаш - шамычым — учительница С. Н. Тимофеева, А. В. Васильева, А. И. Яранцева, З. М. Некрасова йолташ-шамычым орден ден медаль шамыч дене наградитлыме.

Нине факт-шамыч марий ӱдрамашын культурно да политический кушкын шогымыжым рашак ончыктат. Марий ӱдрамаш-шамычын знаний дек, культура дек стремленийышт путырак кугу. Нуно пиалан колхозный илыш дене шулдыранenыт. Нуно э р ы к илышлан праваштым тӱрыс шукташ тыршат, нуно тошто обычай-шамычым, нунын свободный илыштлан мешайыше обычай-шамычым кудалташ тӱҥалыныт. Марий ӱдрамаш-шамыч нунын вредыштым да эрыкан илышлан кугу мешанчык улмыштым умылаш тӱҥалыныт. Марий ӱдрамаш-шамыч коклаште шымакш, шарпан да сорока вашташ движений эре кумданг шога.

Мо тугай шымакш, шарпан да сорока? Буржуазный „теоретик-шамыч" шымакш ден шарпанын да сорокан социальный вожыштым леведашлан лийын, нуным марлан кайше ӱдырын тӱжвал отличийышт гына манын пропагандироватленыт. Шымакш, шарпан да сорока нерген ятыр статья возалтын. Но нунын кужеч лекмышт да нунын социальный вредышт нигуштат ончыктaлтын огыл. Великий Октябрьский социалистический революций деч ончыч шымакш, шарпан да сорока марий ӱдрамаш-шамычым экономически кабалитлымашын, духовный гнетын средствышт лийын шогеныт. Шымакш, шарпан да сорока ӱдрамашым кидге-йолге шӱакшлен, тудым йылмыдымым ыштен. Ӱдрамаш пеш чот орланен гынат, тудын йӱкшӧ шоктен огыл. Шымакш, шарпан да сорока тугак ӱдрамашын тазалыкшым пытареныт, тӱрлӧ черым шаркалымашын источникше лийыныт.

Туге гынат, шымакшым, шарпаным да сорокам чиймаш обычай але пытаралтын огыл.

Мемнан эл социализм гыч коммунизмыш постепенно куснымо полосашке пурен. Ме айдемын сознанийыштыже капитализмын пережиткыже-шамычым йӧршынак пытарышаш улына. Садлан кызыт тошто обряд ден обычай-шамычым колхозный ял гыч ӱштыл шуышаш верч кучедалмаш ик кугу да важный задача лийын шога.

Ме республикысе чыла марий ӱдрамаш-шамычым шымакш ден шарпаным да сорокам кудалташ ӱжына. Ынде сита, марий ӱдрамаш ятыр курым дене шымакш, шарпан да сорока йымалне орланен илен. Пиалан колхозный илыш марий ӱдрамашланат зажиточно, культурно да действительно свободно илашыже чыла йӧным ыштен.

Ме чыла партийный ден советский организаций-шамычым, чыла агитатор ден культармеец-шамычым, учитель-шамычым, пӱтынь общественностьым шымакш, шарпан да сорока вашташ шарлен шогышо движенийым шокшын поддержатлаш ӱжына. Тиде движений советский ӱдрамашын интересыжлан, у, социалистический обществын да у, социалистический моральын интересыштлан тичмашынак соответствоватла.

СССР Верховный Совет депутат М. Сергеева. Марийский АССР Верховный Совет депутат - шамыч: А. Мосолова, А. Апаева, М. Мамаева, А. Кудрявцева. М. Афанасьева.

30

ОБОРОННЫЙ ПАШАМ САЙ ШЫНДЫМЕ

Народный суд да прокуратура пелен улшо осоавиахимовский организаций пашам сай ыштат. Лӱмын военный уголокым организоватлыме. Уголокышто противогазын, винтовкын устройствыштым ончыктымо. Осоавиахимовский организацийым Исенеев йолташ вуйлата. 1939 ийыште 15 член велэ ыле гын, тений 30 член уло. Шукерте огыл ГСО значоклан 15 еҥ, 15 ПВХО-лан 20 еҥ нормым сдатлышт да значокым налыч.

М. Саня.

* * *

Тыгак, Олма-Нур колхоз пелен (У-Тор'ял район) осоавиахимовский организацият пашам сай ышта. Кызыт 9 „ВС", 4 „ЮВС", 15 „ПВХО" да 9 „ГСО" значкист-шамычым туныктен лукмо.

Г. П. Бастраков.

Значкист-шамычым ямдылат

Мустай неполный средний школа (Шернур район) пелен осоавиахимовский организаций Йошкар Армийын XXII-шо идалыкше вашеш 15 „ПВХО" значкистым ямдыла. 5 еҥ районный стрелковый да 4 еҥ санитарный соревнованийыште участвоватлаш ямдылалтыт.

И. Куклин.

ФИЗКУЛЬТУРА ДЕН СПОРТ

Республиканский спартакиада эртыш

10 февраль гыч 12 февраль марте республиканский спартакиада эртаралте. Тиде спартакиадыште оласе 8 физкультурный общество да 7 районный физкультурный организаций-шамыч участвоватлышт.

Снимкыште: Шукерте огыл эртыше республиканский спартакиадыште участвоватлыше, „Спартак" обществын членже П. А. Кузнецов йолташ. Тудо спартакиадыште еҥе дене 10 да 10 километрыш каймаште первый верыш лектын.

Спартакиада военизированный лыжный пробег дене тӱҥалеш. Пӧрʼеҥ-шамыч 10 километр торашке, ӱдырамаш-шамыч 5 километр торашке каеныт. Пӧрʼеҥ кокла гыч „Спартак" обществын членже П. Кузнецов йолташ первый толын. Тудо 10 километрым 51 минут да 30 секундышто коштын. А ӱдырамаш кокла гыч „Динамо" общество член Ершова йолташ 5 километрым 29 минут да 47 секунд коштын.

Общество-шамыч кокла гыч „Динамо" первый верым, „Медик" команда кокымшо верым налыныт.

Районный физкультурный организаций гыч первый верым Морко район, кокымшо верым У-Тор'ял район налыныт.

Тиде кечыштак коньки дене соревноватлымаш лие. Пӧрʼеҥ-шамыч 500—1500—3000 да 5000 метр торашке, а ӱдырамаш-шамыч 500—1500 да 3000 метр торашке коштыныт. Коньки дене куржмашге пӧрʼеҥ кокла гыч „учитель" обществын членже В. Винокуров йолташ чыла дистанцийыштат первый верым налын. Ӱдырамаш гыч 500—1500 метр торашке каймаште „Динамо" член Павлова йолташ первый толын, 3000 метрыш каймаште „Учитель" — Путилова йолташ первый верым налын.

11 февральыште гранатометаний дене соревнований эртаралте. Тыште 100 еҥ наре участвоватленыт. Граната кудалтымаште Кырык-Марий район гыч Краснослав йолташ сай результатым ончыктен. Тудо гранатым 50 метр да 13 сантиметр торашке кудалтен. Ӱдырамаш-шамыч гыч „Учитель" — Путилова 30 метр да 57 сантиметр тораш кудалтен первый верым налын. Граната дене соревноватлымаште „Динамо" команда первый верыш лектын.

Спартакиадыште чыла вид дене „Учитель" спортивный общество 84,5 очком налын, районный команда гыч Звенига—43,5 очком налын первый ве-

Снимкыште: „Спартак" обществын членже А. А. Бирюкова йолташ республиканский спартакиадыште военизированный лыжный забегыште препятствийым налеш.

рышке лектыныт. У-Тор'ял район кокымшо верыш лектын, тудо 48 очком налын.

Республиканский физкультурный комитет „Учитель" командын физкультурникше В. Винокуровлан, Путиловалан да Максимовалан, тугак Ершовалан („Динамо" команда), Кузнецовлан („Спартак" команда) 1940 ийысе чемпион званийым присвоитлен да кажныжлан грамотым пуэн.

Мих.

КУРС ПОЧЫЛТО

1 февральыште, Морко педучилище пелен, тӱҥалтыш школлан учительым ямдылыме 5 тылзаш курс почылто. Курсышто 39 еҥ тунемеш.

Миклай Саня.

Комсомолыш пурат

Морко педучилищыште тунемше-шамыч комсомол радамыш пурат. Шукерте огыл III-шо курсышто тунемше А. Николаев, М. Никифоров да II-шо курс гыч Л. Семенов, Д. Никифоров йолташ-шамычым комсомолыш пуртымо.

М. С.

Сай результатым ончыктышт

Морко селаште физкультурник-шамычын районный лыжный соревнованийышт эртаралте. Соревнованийыште педучилище, средний школа, Медик, ДСК, НСШ команда-шамыч участвоватлышт. ДСК команда гыч И. А. Киргизов 10 км-ым 49 минутышто коштын, Васильева Анастасия (педучилище) 3 км. 19 минутышто коштын. Чылаже 41 еҥ участвоватлен. Первый верым педучилища команда налын, кокымшо верым средний школа, кумышо верым „Медик" нальыч.

Миклай С.

ТРАКТОРНЫЙ БРИГАДЫН ПАШАЖЫМ МОШТЕН ОРГАНИЗОВАТЛЫМЕ

1937 ийыште Параньга машинно-тракторный станцийыште ончыл трактористка-шамыч гыч женский тракторный бригадым организоватлыме. Дирекций И. М. Бессонов йолташым бригадирлан шогалтыш. Тиде бригада шке ӱмбакше „Объединение" колхозым обслуживатлаш нале.

Эн первояк женский тракторный бригадылан 1937 ийыште кондымо кок „СТЗ" тракторым да 1935 ийыште кондымо 1 тракторым, кум тракторный плугым, кок культиваторым, кок сеялкым пумо. Первый жапыште бригадыште ятыр ситыдымаш-шамыч лийыныт: социалистический соревнованийым кумдан шарыме огыл ыле, дисциплинат ӱлыӧ ыле. Нине ситыдымаш-шамычын икмыняр жап гыч тӱшка вий дене пытараш пижыч. Трактористка-шамычын паша основышкыжо социалистический соревнований ден стахановский движенийым пыштыме, дисциплинымат саемдыме. А нине кугу значенийан пашам бригадир И. Бессонов йолташ кажне трактористкан сознанийышкыже шукташ тыршен. Адак трудын производительностьшым нӧлтымаште пашам моштен организоватлымаш пеш кугу полышым пуа. Садлан бригада, тидымат основыш налын. Пашаш лекташ, заправкым ышташ, канаш, чыла материал-шамычым ямдылкалаш пеҥгыде распорядкым ыштен.

Заправка ден смена годым тракторный бригадын чыла членышт лийыт, тиде жапыште кажныже шке пашаштым шуктен толыт. Примерлан икмыняр еҥ-шамычын пашаштым ончыктена: учетчик трактористын ыштыме пашажым приниматла, горючий кучылтмашым шотыш налеш, вес сменылан горючийым колта, участкым ойыра да изи совещанием трактористшамычын паша ыштыме результатыштым увертара. Тракторым сдатлыме деч ончыч, тракторыштo пуракым, лавырам эрыктат вӱд дене заправлятлат тракторым шприцоватлат. Тракторым сдатлыме нерген бригадирлан увертарат, приниматлыме годым тракторын состоянийже проверитлалтеш, чыла тӧрлаталтеш да ямдылалтеш. Тыге кажныже шке пашажым шуктен толеш.

Паша нормым темымаште участкым чын ойырымашат пеш кугу значенийан. Тыге ыштыме дене яра коштмаш йӧршеш огеш лий.

Горючийым экономитлымашке тракторный бригада чыла мера-шамычым приниматлен. Яра коштмашым пытарыме. Тидым ыштыме дене бригада кажне ийын горючийым экономитлен толын. 1937 ийыште—2760 килограммым, 1938 ийыште—4451 килограммым да 1939 ийыште—664 килограммым экономитлыме.

Кажне тракторист шке пашашкыже сознательно, серьезно относитла, шке пашажым йӧратен ышта. Тиде бригадысе трактористка-шамыч М. Мукминова, Коряковцева, Ельсукова, Шихова да молат паша нормым 150—200 процент марте темен толыныт.

1937 ийыште кажне трактор кыдал шот дене 1554,5 гектарым, 1938 ийыште—1518,5 гектарым да 1939 ийыште 1035 гектарым куралме.

Тыгак тиде бригадын обрабатыватлыме площадьыштыже урожайностьат кажне ийын нӧлтын толын. 1937 ийыште — 11.8 центнер уржам налме гын, 1939 ийыште 16 центнерым налме. Ныл гектар площадьыште кажне гектар гыч 19.2 центнер дене урожайым налме.

1939 ийыште МТС дирекций бригадылан эше ик тракторым ешарен пуэн. Тиде тракторым 1937—1938 ийыште „йӧрдымылан" шотлен яра шогыктеныт. Машина дек сайын относитлыме дене, сайын ончымо дене, тиде трактор моло трактор-шамыч семынак пашам ыштен: 340 гектар олмеш 926 гектарым куралме.

Машинан частьшым палаш, тудын дене эше сайын пашам ышташлан техучеба пеш кугун полша. Садлан тракторный бригадыште техучебым организоватлыме. Тудым бригадир вуйлата. Трактористка-шамыч технический учебышто налме шинчымашым практический пашаштыш эреак кучылт толыныт. Технический шинчымашым нӧлтымышт дене машина-шамычын частьыштым чын кучылтыныт. Чыла тиде ятыр средствам аныклен кодаш полшен. Теве 1938 ийыште — 5150 теҥгем, 1939 ийыште — 5323 теҥгем экономитлыме.

Тракторист-шамыч 1939 ийыште кӱкшӧ пашадарым налыныт. Теве, Вахранев, — 2331 теҥге оксам да 23,31 центнер киндым, Коряковцева — 1803 теҥгем да 22.23 центнер киндым. Мукминова — 1292 теҥгем да 15.15 центнер киндым налыныт.

1940 ийысе шошо агам успешно эртарашлан тиде тракторный бригада тӱрыс ямдылалт шуын.

Пашам образцово ыштен толмыжлан тиде бригадым 1940 ийысе Всесоюзный ял озанлык выставкыште участвоватлаш утвердитлыме да республиканский почет оҥашке пуртымо.

Тиде бригадын чапле паша опытшым республика кӧргысӧ чыла МТС-лашке кумдан шараш кӱлеш.

Мих. Толстухин.

Отв. редактор— К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИЙ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комнат № 69—70, телефон № 90.
Упол. Главлита МАССР А—139. Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.